

Bitev dynjany proletarları, birleşigiz!

Elena Blonina

1930	1930	1930
1930	1930	1930
1930	1930	1930

XIK-1465
2
X

М Е Н
SOVET VLASTNŲ
QORUVCU
NEK BOLOŲANMA

Көсырген Қорқмазлань Мақид.

Издание Карачаевского Областного Издательства

Исполнено по заказу Крайнациздата.

КИСЛОВОДСК
1930.

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Елена Блонина.

ПОЧЕМУ Я СТАЛА ЗАЩИТНИЦЕЙ СОВЕТСКОЙ ВЛАСТИ

кар. 243-1

Карачаевско-Черкесская
ОБЛАСТНАЯ
БИБЛИОТЕКА

Перевод М. Коркмазова.

Терокр. Райлито № 640.
Кисловодск, Типография Кар. Облиздата
Заказ № 13—1.000—31 г.

Men sizge ajtırqa syjeme: sovet vlastnъ ne zat volqanъn, qalaj aңlav, anъ çallъ nek volqanъmъ xaraғыn.

Ol vylaj boldu.

Men işlegen fabrikde көv tьşьгьvla işlej edile. Ala varьda oquvlarь volmaqan qaraң adamla edile. Anъ usyne aşarьq, icerik da qьt volqan edida, sora viz sovet vlastnъ amanlav bir-biribizge: işci tьşьгьvlaqa çuq vermejdi dev anъ søgьv başladьq.

Anъ usyne: alqьn master volub turqan vusaqatda vizni fabrikavьzda işlev turadь Nikifornu çaşь Födur: Sovet vlast amandь, anъ vizge keregi coqdu dev vizni ьşьгьv kyreşe edi...

Ma anъ usynden viz Sovet vlastxa razь volmaqьlьqьvьz cьqaedi.

Bu neden başlandь?

Bir çolda avzuma ne aman kele ese anъ ajtьv Sovet vlastdan işci tьşьгьvlaqa tarьqa tura edim. Bizni fabrigibizde işlev turqan Ivan dev bir kişi var edida ol qatьvьzqa keldida ajtdь: Sovet vlastnъ xaqьndan voşuna gьryldaşasan dev. *Sen Sovet vlastnъ ne volqanъn vlemise?* sen dev sordu.

Al burun meni çanьma tijdi.

—Da, belgilidi—Sovet vlast,—dedim men...

Oqaj—bu vlast ne zat volqanъn sen maңa aңlatьv ajt dev ajtdь—Ivan.

Вълажда мені тилим артына кетди, ана не çував етерге вилмејме.

—СЫХЫ,—*Sovet vlast, ol vizni vlastbovzdb,— işci tışrbvula bla işci erkişileni vlastlarvdb dedi.*

Ань не зат волюаньдан seni харагың волма-
қанлај сен ань аманлај есен, ань вла сен кесин кесини аманлајса, аньољана çуқта ањламајса.

— Да неçик,—*Nikifornu çaşь Pётrda аманлајдь Sovet vlastнь, дақьда ucitelda, doktorda аманлајдь.*

Алај ајтханьмда Ivan кельду.—Ај seni оқесе:— ань ањламақ алај қьњнтьмьдъ? Ала уcsyда бурзудула—ала хар замандада хозжайьннь қолун тутув турадыла. Sora Sovet vlastнь, işileni vlastларьн ала неçик аманламазла! Sena алаоја алај инаньв қалојанса!

Men kesimda ањладьм, ајтханьмь бир аз тавсьз волюаньн алај волюань уcyn аңава көргызмедим. Тавдың бир Sovet vlast, Sovet vlast deda тур-деу ајтдым мен аңа. *Ne vardo vizge andan?* Бир затда бермегенди ол визге.

Ivan маңа,—ters ајтаса dedi.

İşci tışrbvlaqa beķ ķөө zat берgenди. Quru erkinlik берgenin алда бир qaracь. Алољн бурзужлань vlastларьнь заманьнда tamam сьјсьз еди. Ол қалдада, ујдегидеда, фабрикдеда ваşxa тьјјл еди.

Bizge işci erkişilege не қьњн еди десекда виз бурзуазјала вла кьреşirge, кесивизни işci predstavitelleribiz ајрықа қолувуздан келе еди.

Sizdeva, тьşrbvlada ол erkinlikда çоқ еди. Тьşrbv telиди, тьşrvnu cacь узун, ақьль қьsxadь, тьşrbvну еşikге сьқарьрға амал çоқду, бир тырлы-бир қуллиққа сальрға çарамаз деген волмаса тьşrbvlanь хақларьндан çуқ ешитмејдик. Kertisida

burzuj sizni bir tyrly bir adam sanavoqa qoşmaj edi: burzujlanь allarynda siz bir zatxada qatşmaj edigiz.

Endiva qaracьn! *Işci tışbrvunu işci erkişile bla teñ xar ne qulluqqa adam ajbrvqa keşi kıringeda erkinligi vadb.* Zavot kamitetlege bolsun, Profesionalnyj Sojuzlaqa bolsun sovetlege bolsun,—xar çerге işci tışrvlanь işci erkişile bla teñ erkinlikleri vadb: keslerini deputatlarьn ajrvqa.

Çuqorda ajrvmaqan adam ajrvqada erkinlikleri bolmaqan burzujlanь tışrvlarь bla erkişileridile. Alanь bir çerге çivermejdile.

Birda qurusada vizni sovetivizde tışrvla eki tyrly qulluqda onov etelle.

Esindemidi bir zamanda Kollanantaj xalq komisarь volub turqanь.

Esine bir tışvrcy, aloьn vizde fabrikde qalaş volub turqanь.

Fabrikni jiesi kim volqandь? Kapitalist Rastorgu ulu degen kuvse, Urvrev degen direktur daqьda ma ol xazjajьnda master volub turqan anь em çuvuq teñi Nikifornu çaşь Födur. Esine bir tışvrcyn ala vizni qaumoqa ne vet bla qaraj edile. Sizge—tışrvlaqa ne kuv keliv turqanь esindemidi? Zavodskoj komitetle, pravlenjala, professionalnyj sojuzla, sovetle, qьsxa söz kesleri işcile bla işci tışrvladьla. *Endi fabriklede, zavotlada ije sense, işci tışbrv, işci erkişile bla birge.*

Ma Sovet vlastnь sana ne vergini. Sena ajtasan: „Andan vizge ne vadb! dev Sьlxьrsan sen!

Men ajtdьm sana; sen uruşub tevremeda, anьlavьv ajt dev.

Xajır dev təvretdi Ivan—ol endi yjdegi çaşavnu, alocьn zakon bla bir tьşьrv erge varsa, ol bir zatxa bir erkinligi volmaqan bir zat volub qala edi. Anь vaşьna erkinlik bermegen bir ijesi vola edi. Ol ijege tьşьrv xar ne zatdada tьnlarqa kerek edi. Qьsxa sөz eri qatьnь tamam biji volub toxtaj-edi. Ol qatьnь az çolda urmaj edi, az çolda tyjmej edi. Tьşьrvqava, tyzlykny izlev varьqa çer çoq edi.

Sovet vlast yjdegini icindeda tьşьrvnu erkinligin erkişi bla teь etgendi. Endi sizni xilikge eterge kişini erkinligi coqdu. Sizge—tьşьrvlaqa ije volurqa kişini qolundan kellik tyjyldy.

Em vaşь oldu; *Sovet vlastnь zamanьnda qralda volqan zatxa ije işci tьşьrvla bla işci erkişiledile.*

Bu saqatda xar zatnь çyrytgen kimdi?—sovetledile. Sovetlede olturqanla kimledile? işcile—tьşьrv erkişisida.

Anda burzujla pomeşcikle ne azda çoqdula. Sovetlege adam aьrqanda tьşьrvu, erkişisi vaşxa volmajьn işcile bla elliledile (kesi qьjьnь bla çaşaqan ellile).

Burzujlanь, pomeşcikleni, el vajlarьn sovetlege ne azda çivermejviz. Alanь arь sanarqada amal çoqdu. Alaj ese sora Sovet vlast—işcileni vlastlarь volub cьqadь.

Sovet vlastnь zamanьnda çaşavnu ijesi işcile volub cьqadь. Alocьn vlast (onov) burzujlanь qollarьnda volqan zamanda, pomeşcikleni qollarьnda volqan zamanda, ala çaşavnu kesleri syjgenca çarasьra edile. Xar etilgen zat varь işci tьşьrvla bla

erkişilege, kesi қыянь вля çаşақан адамлақа тавсыз çапына etiline edi.

Endiva onov işci klasнь qoluna тыşgendi, *işci тэшбрула вля işci erkişile keslerini çаşавларын kesleri syjgenca qurarqa volluqdula*. Ala ne аслық, ne qazavat, ne unuqdurmaqлық, ne хақ ашамалық, neda çesirlik volmaqan хар kimda işlev kisini кереклисinda алыв турурца keslerini quvanc dunjalarын, çараşдырлықдыла—kommunizmni.

Ma Sovet vlast işci тэшбрулақа vergeni, sena ol vizge çuqda vermegendi dejse.

Вылажда Ivan meni вля salamlaşдыда ketdi kesini işine.

Kertida Sovet vlast işcileni vlastlarды (onovlarды).

Kertisin ajtsam: Ivanny sözleri meni çyregime tamam sindile.

Men yjyme keldim. Any көкрекликigin çamar-қа qoluma алыв olturdumda daқыда çапыдан Ivan ajtxan sözlege saқыş etiv tevredim.

Kertida sovetleni onovlarды, işcileni onovlarды dev көlyme keldi.

Quгу vizni sovetivizni алыв qarajық. Kim olturady anda? Bizni fabriklerimizden volub төрт işci olturadyла. Bizni fabriklerimizde savlaj varыбызда çыялыв, kesimiz sanaқанбыз аланы. Alany birgelerine ajырақан edik ol Ivan degennida. Bizni хоншубыз zavoddanda yc adam, аланыда keslerini zavotda işcileri savlaj çыялыв kesleri ajырақандыла. Aladan ycusy тэшбруладыла.

Ol sovetde bolqan qulluqculanь savlaj aьv qaradьmda, varьda biri qalmaj meni kivik iьci tьььvla vla iьci erkiьileden volub cьqьdьla.

Ol alaj ese sora *кертida sovetleni onovlarь* (Sovetskaja vlast) *iьcileni onovlarь volub cьqьadb.*

Meni esime-esime tyьdy alqьn burzujlanь zamanlarьnda viz iьci tьььvla, fabriklede qalaj ьa-ьaqaпьbьz.

Bizni hazjajьпьbьz Rastorguev, degen kyvse kesida bir vazьq gьbьtь volub, viz qulluq etgen fabrikden uzaq volmaj tьgeregин vaхсха terekle qurьalav aпь bir ariv yjy var edi. Andan sorada Moskva ьaxarda aпь kesi turuvсuda bir yjy vardь oruьca (barskij osovнjak dev ajtalla) Alada xar zamanda qovuz soquluv, qonaqla, qьcьgьq хахaj volub tura edi. Aпь qatьпьda bir ariv semiz qatьn edi. Xar zamanda qatapa, darij ьyryj edi. Bir-birlede qarasaп darijge culqanьb ьajalь poьtda bir ьaпьna aub varьvcan edi, viz ana tavьпaпьbьzqa vaььп azcьq qьmьldata.

Biza anda iь etgen tьььvla bir kynde on bir saqat iьlej edik, bir-birledeva andanda kьv iьlevcen edik. Men bir ьer yjde turuvcan edim. Ol ьer yjde va tar qaraпь, mьtcь edi. Carхнь icinde tьgerek ajlanьпса, tьgerek ajlanьb qulluq etiv tura edim, ertenden inirge deri fabrikde iьlev inirde yjyme kelsem kijim ьuvqan, kijim qurutxan, xant etgen daqьda aпь kivik ьarльbqla vla kecenі ortasьnda deri yjde kyreьe edim.

ьalьbьz assьtь az edi, aьaqaпьbьzqa ьetmej edi, tykenlede xar neda kьv edi, alaj bolqanь ycyn andan vizge ne хajьr var edi.

Neda kəbedi, alaj volqanь ucyn vizge tyl edi. Biza aşl-toqlu çaşaj edik. Bir birlede savijine syt alıqqa çuq tavymaj qalvcan edi. Meni ol savijim anь sevebli əlyv oquna ketdi.

Urьev degen direktora allaj aman zat edi! bir qьznь qojmaj qadalьv tura edi. Qьz anь ajtxanьn etiv razь etmeseva ol saqat, ma sen ajtxan Nikiforqu çaşь Pətranь çiverir edida ola qadalьv xar etgen zatьn çaratmaqan kivik etiv tevrer edi. Bir birledeva qulluqundan qьsdavda qojaedi.

Bir-birledeva kəv qьzla gьrçьn burxu amaltьn Urьov ne ajtsada anь etiv qoja edile; keslerin anь qoluna veriv.

Qazavatnь zamanьnda vizge işci tьşьgьvlanь çaşarqqa qolubuzdan kelmej toxtadь. Bizni erleribiz, qarnaşlarğьvz burzujla amaltьn qazavat etiv ajlanьn uc çьl volub keledi. Biz kesibiza çanьz gitce savijle bla qalьv amalsьz volub toxtadьq.

Alqan çalьvьz bek az edi, çaşarqqa zatьvьz çoq edi. Anь vsyne qьşda birda bir suvuq volub ulla inçildik.

Bizni qolubuzdan çuq kelmej toxtadь. Sora çalьvьzqqa qoşdururqqa kyreşiv başladьq. Oramqqa cьqđьv qьscьgьq xaxaj etiv tebredik, çalьvьz kəv vol-sun, qazavat toxtasьn dev.

İşcileni birinde bir qьzyl vajraq tavьldьda, ol vajraqnьda alьv demenstrasjala bla oramqqa cьqđьq. Qalqan fabrikledenda işcileni alьv tebredik. Bek kəv adam çьjьldь. Tartьv Gubernatorskij degen ploşcatxa tebredik. Bizda alajqqa çetdik, alajda saldatdan tolu. Afiser vizge: „Cacьlqьz“ dev qьscьgьq etdi. Biz toxtamaj allьvьzqqa vardьq. Ol ikinci qьc-

хьрқанлај салдатла визни ушкочла вл атьв тебредиле. Ішци тьшьрѣв волув бир талаж тьшьрѣвнуда ѳлтырдыле. Ол ѳлгенле қанларьна војалъв, сојланъв тура едиле. Анъ усьне тьжув тебредиледа: ким виледи nellaj бир адам тьжгенлерин. Ма визни ҫугувыз вьлај аур еди. Іван ајтхан кертиди, виз ол ајтхан кертиди, виз ол заманда ҫесирле кивик едик. Совет властнъ заманьндыва ву затла варьда волурҫа қолларьндан келлик тьжылды. Не усун десең; енди онув ишлені онувларьдъ.

Енди виз қанатлыла кивик вашьвьзоҫа еркинвиз. Хар ҫерде, хар қайда парјатка салқанда кесивизвиз.

Da Soviet vlast viz-işci tьшьrѣvula tamam tgi ҫаьарса етив неқ қојмајды?

Муну усунде мен рахат вольдум. Алај волюқан усун бир кесек заман кетив вьлај бир зат вольду. Хар заманда бирер кесек ѳтмек ульшчык верилів тура едиди, сора бир талаж кунну бир ҫуқда вермеј тохтадыла. Ішден сора ујyme кетив вара едимда, ҫаьсь-қьта аьарҫа не зат вольсыва бир зат алырҫа керек еди. Сьт алајьт дев савьв вардымда варҫаньмда сьтну бир кувушкасьна 40 сом дев тура едиле.

Анъда көзүвге турив алырҫа керек еди, көзүвде сьjele арив қавьрҫаларьтмъ ип кивик ијледим.

Ујымдена мені азавьма бир вуртык мьрзевым ҫоқеди. Не етериксе вьлајда !ҫаьсь-қьта қьсьгьд етив: „аьаргь“ дев ҫьлајды. Асьвдан ҫьрегим ҫарьльв, орундуқҫа ҫатьв ҫьлатиуқларьтмъ келелле, ина саңа Совет власт! Советледе вурзуй қуллиуқcula турмајдыла. Бизни кесивизни фабригивизде ишлеген ишци тьшьрѣвля еркишедиле. Да—ала визге—неге волюшмајдыла дев көlyме келди.

Biz sizni: oltura tura siz anda stollanь voşarqa dev aьrmaqanvьz. Siz anda xalqnь çьjavьz, mitingle eteviz dev turqan volmasa iş etmejsiz! Avzuma kelgenni tьmaj ajtdьm, vaşxa adam savlaj bir saqatxa ajalmazca. Sora Ivan maңa qarav: „Savьr et, işni savlaj volumuca anlaşajьqda alaj sөлşirvиз, sen qьzma“ dev ajtdь.

Sovet vlast vu qьjbnalqan işcilege aşarьq verlr usyn qolundan ne kelese anь ajamaj etedi.

Aşarьq az ese terslik xar kimdenda alqьn patcax pravitelstvadadь, pomeşiklede, kapitalistlededi.

Ala keslerini uc çьllьq guducu qazavatlarь vla ne şaxar ne el qojmaj kəzy kərmegenca ullu çartьlьqqa çetdiredile. Dьnjanь vajlьqьn sacxan, ojqan ol qazavat volqandь.

Ol cасьlqanь, ojulqanь ajaq usyne mindiriv toxtmaqlьq alaj tьnc tyjyldy. Quru vizni temir çollarьvьznь alda qara, uc çьl vla çarьmnь icinde ala saldatlanь, qazavatxa kerekli zatlanь çyrytgen volmasa, tovla hazьrlaqan volmasa, anь kivik uşkok, ot, oq hazьrlaqan volmasa çuq etme; turqandьla. Meşinalanь, alanь vuoqalarьnь sьmьanlarьn çamrqa-da zaman volmaqandь. Bu saqatda nellaj bir cасьlv turqan meşina vardь. Aşarьq taşьrqa meşinala çetmejdida, anь sevevli aşarьq çolda kəv qaladь.

Qalqan zatla varьda anь kivik cасьlqandьla, ojulqandьla.

Daqьda anь terslikleri volqanla: Denikin, Kolkak, andan sora *Ingilizni, Fransuznu, Ameriқanь, Japonni vurzuilarьdьla.*

Alanь izlgenleri: esgi Nikolaj patcaxnь onovarьn qajtarьv, çerleni, pomeşiklege (kyvselege)

fabrikleni zavotlanь kapitalistlege qajtarьв vizniva— işci tьşьrvlanь, işci erkisileni burun kibik salьв toxtarqadь. Alaj volqanь ucun acьq qazavat ucun ala vizni xorlajallьq tyjul edileda anь biliv muratlarь acdan aгьтв, qarivsuz etiv xorlarqа murat eteelle. Ala vizni myrzevly gubernjalarьвьзнь savlaj alqanedile: Ukrajna, Don, Qovan, Sibir degenca, ala vizni kesi-vizni savijleribizni anь ucun myrzevsyz etiv qojqan edile.

Bizni sovtleribiz işni ertde oqunada çaraşdьrlьq edile. Alaj volqanь ucun: burzujla zaran voladьlada qojmajdьla.

Ma alanь uvatьв voşasaq ne acьq ne çalanacьlьq kərmej çaşarьвьз.

Acuvlanьmana et: alaj volqanь ucun kimgе acuvlanьnanьнь biliv acuvlan. Bizge acuvlanьma burzujlaqа acuvlanda vizni vla volda ala vla kyreş.

Ol zamanda viz birikken kucyvyz vla vaгьвьзда birge ne kerek ese anь tavarьвьз dedi Ivan.

Da Sovet vlast viz işci tьşьrvla qajqьlь nek volmajdь!

„Avzuma salьв qojqancada aңьlatxandь“ dev kəlymeda kelgendi.

Alaj volqanь ucun daqьda sordum:

— „Bizni çallь volda kyreş dev saqььrқada igidi! Biznica senda yjunde yj çarьlььrқьд vla, savijerinь vla qazavat etiv kyreşiv tursaң ol za manda ne ajtьrlьq edinь dev. Sovet vlast ne azda vizni qojqьla lvolmajdь!

— Tyz ajtmajsa Sovet vlast vizni qajqylъ tyjyldy degenin tyz tyldy dedi Ivan.

Qaracъn, vizni zaovotъuzda uvaq savijle turur yj acъlnadb.

Savijlerigizni arъ çiveriv turluqsuz. Yjygyzde așarъq—icerik hazъr etiv kyreșirigiz çoqdu.

Qъjъn bolsada busaqtada ne qъjъnlъqqada qaramja *Sovet vlast savijlege xaqsъz așar yj acadъ.* *Xaqsъz ylyșlerine qoșadb.* Savijleni ne azda xaq almaj așatъrqa ne qaruvunda salъv kyreședi.

Alqъn patcaхnъ zamanъnda ișcileni savileri kôv-synde çer yjlede çașaj edile. Endiva Sovet vlast alanъ tartъv ol çer yjleden cъqarъv, alqъn vurzuja çașav *turqan keň, çarъq yjlege saldb.* *Alaj eseva sora iș sizni fabriklede ișlegen tъșъrbulanъnda, çerge, malqa urunъan tъșъrbulanъnda yjde qajqъqъzdan qutxarъv savijleni ne qojqъlarъnda qralnъ vojnuna veriv qojar çanъna varadb.*

Alqъn kereklisi caqlъ bir, qralnъ savijle așavcu yjy, savijle asravcu yjy, savijle ojnavcu yjy, ala oqur ŝkolu çoqdu. Varъsъnda bir çolqa etiv qurav qojarqa qoldan kelmedi. Keligiz sizda volușuqъuzda varъvъzda birden qolqa alajъqda varъsъnda etejik! dedi Ivan.

Siz ișci tъșъrvla bu zatda vizge volușurqa kereksiz, sizziz viz ișcile çuqda etallъq tyjylvuz. Siz-siz viz çanъ—çașavnuda qurajallъq tyjylvuz.

Entda qajtarъv ajtama: *vașbqъznb bu men ajtxan zatladan qutxarъrqa—azat eterge syjeesegiz vizni vla bir volub ișlegiz, kyreșigiz.*

Ma tambla bizde delegat tьşьгьvлянь сььльь кунлериди. Barda qaracьn, tьңlacьn sora көгьрсен ala qalaj işlegenlerin.

Ekinci kун inirinde vardьm delegat tьşьгьvлянь сььльoqlanlarьna.

Ala vizni hozjajnьbьz Rostorguev degenni yjunde сььльoqlan edile. Endiva ol yjde vizni işcileriвиз кулув acxандьla. Çaratьloqlanь arь—ol сььльoqlan çerge kirgenimda ol çoldadь, alqan alaj сььльoqlanlaqa birda sejrinsimejem.

Qarasam bir çasanma yj, yjny vaşь, qavьtoqlarь tyrlы-tyrlы vojalьv. Orunduoqu, şindigi, tereze çavuvlarь көгьrcyn vetli darejden volub.

Qarasam icindeda delegat tьşьгьvля birda qalmaj vizni fabrigiviž vla xonşu fabrikde işlegen tьşьгьvля.

Sora meni esime keldi: ma көremise alqьn patcaхнь zamanьnda vu yjlede kuvseleni qatьnlarь, qьzьlarь çaşaj edile. Endiva Sovet vlastнь zamanьnda viz, viz işci tьşьгьvля olturavьz vьlajda.

Kertida sovetleni onovlarь (Sovet vlast) vizni onovuvuz көremen dev.

Men arь kirgen saqatda bir işci qatьn turub keslerini fabriklerinde savijle turuvcu yjyny (jasli) хаqьndan sөleşe tura edi. Ajtxanьda ol edi: bizde savijle turuvcu yj alqan viz murat etgenca çaraşmaqandь. Qoldan kelgen caqlь kirsiz eterge kerekdi. Entda bir digizada tutarqa kerekdi dev. Ol voşaqandan sorada anь ьzьndan bir vaşxa işci tьşьгьv турduda sөleşdi, daqьda andan sorada biri sөleşdi. Barьsьda qorqmaj, yjalmaј, çuncumaj sөleşe edile.

Sələşiv voşaqandan sonura vizni belgibizde savijleni yjlerin çaraşdırgıça kerekdi dev vylajıça toxtadıla.

Andan sora bir aq şilli qatın cıqıdıda alaj ariv ańlatdı, ne çanındada vizni çaşuvıvznu tav men çılargıqıtmı tıjalmadı. Denikinni haqındanda Kalcaknı haqındanda alavız kesibiznida savijleribiznida acdan arıtxanlarında anı sözy tygımy öрге tygıuzdu. Bir ulla oquqanı volqan tışrıv volur dev tura edimda ola viznica fabrikde işlev turqan tışrıv volub cıqıdı. Ol fabrikde işlegenin qojoqanlı çanıv bir çıl vola körejem. Fabriklede işlev turqan tışrıvla ala usta, ariv səleşalırla dev meni esimdeda çoq edi.

Men anı sözyne tınladımda tyz volqanı bildim, Kalcakda, Denikinda ters volqanları, alaj volqanı ucun viz ala vla nek qazavat eteviz dev meni kölyme keldida.

Sora men qorqıqanda etdim, yjalqanda etdim, alaj volsada cıdajaladımda sordum.

Da Sovet vlast qazavatnı nek voşamajdı, anı nek toxtatmajdı? dev. Ol səleşe turqan qatın ısa-ısağa meni vetime qaradıda ajtdı.

— *Sovet vlast qazavatnı syjmejdı*, işcileni, savancıları qanları töggeda syjmejdı.

Sovet vlast vizni vla kıreşgen qrallaqa sav-laj çaraşajıq dev nenca çolda kıreşgendi. Alaj volqanı ucun burzıjları çanıv bir izlegenleri vardı: işci milletni tuncıqdurıqıça, aları keslerini qanlarına vojarıça. Denikin Ukrajnada işcilege, savancılaq ne kın keltire eseda bir qaracın, ol bir kişini çazıq-sınmajdı. Biza ol zamanda ala vla qazavat etmej

bolmajvız, kesibizni erkinligibiz ucun, aсарьq ucun, taş kömyr ucun, çaşavıvıznı vaçartmaq ucun, komünizm ucun.

İsci тьşьгьvla bu kyreşmeklikde bizni qьзыl askerleribizge, sizda voluşuquz ol zamanda biz bir birikgen kyc vla çavıvıznı xorlarvьzda sora ömyrgederi qazavatdan qutulırbızda qalvьz.

Ань ајтхапъь tamam kerti volqanьnda biliv Sovet vlast çarьlanь vlastь volqanьnda biliv ol bizni ucun—bizni kapitalistleni tyblerinden aльv vaşvьzqa xur etiv çanь—çaşavoqa cьqarьrqa kyreşgenin bildimda, ol cьjьloqanla işni voşav cacььv tevregenlej ol söləşgen qatьnna vardьmда ајtdьm: men delegatxa kelgen тьşьгьvладанда тьjylmen, alaj volqanь ucun mında ань bir kesegine kyreşirge—işlerge syjemen dev.

Ol vla men alaj demenili söləşdik—ucuncy kynupe men тosialное ovespecenjada qulluq etiv vaşladьm.

İsci qatьnla! andan veri bir völek ај ketgendi, men endi bizni çaşavıvıznı tyzetirge yrendim. Endi men bizni çavıvıznı kim volqanьn, тosubuz kim volqanьn vek ariv vilemen. Bizni qralvьznь volqanь kimini tersiligi vla cacьloqanьnda vileme. Ань kivik vek acьq vilemen Sovet vlast bizni vlastьvьz volqanьnda. Biz çarьq kynny izlejesek ne kycubuznyda saльv ань saqlarqa, vegitirge kerek volqanьvьznьda.

Munu sizda aңьlaqьz işci, malcь, savancь тьşьsvla!!!